

בעי חיי על רבינו בחיי

אגדה זאת היא בב"ר (פרשה זו) בשם רבי מאיר, ורבינו פליגו עליו, ובש"ס ב"מ פרק השוכר (דף פז, ב) לא הובא רק דברי ר"מ, ולפי דברי רבינו נתבאר דר"מ וחכמים פליגו בהך דינא שחידש רבינו, לדעת ר"מ אסור להאכיל לחבירו דבר דלדידיה אסור אף מחמת חומרא לבד, הגם דלחבירו שרי שהוא אינו נוהג באותה חומרא. אמנם לדעת חכמים כל דלדידיה אין איסור מן הדין רק מחמת חומרא, מותר לו להאכילו לחבירו שאינו נוהג באותה חומרא, דבמודאי לא נחלקו חכמים על גוף דבר זה דאברהם אכל חולין בטהרה. ולפמ"ש התוס' בחולין פ"ק (ד"ב, ב, ד"ה טמא) הוא נלמד מקרא ד"והתקדשתם והייתם קדושים", מכאן אזהרה לבני ישראל שיאכלו חוליהם בטהרה. והגם שהגאון ר"י פיק הגיה בצידו שם שאין יודע המקור לזה, המעיין יראה שמקורו מקומו טהור במדרש תנא דבי אליהו (ח"א פט"ו) כלשון התוס', ובמודאי דהיה נזהר בזה אברהם אבינו דקיים כל התורה בחומריה עד שלא ניתנה, ובפרט במידי דקדושת הגוף, אלא דחכמים סברו שאין בזה איסור להאכיל לחבירו דבר שהוא אינו נוהג באותה חומרא שהמאכיל החמיר על עצמו. ולפי"ל דילן שלא הובא רק דברי ר"מ, בע"כ דסברו דגם בכהאי גוונא אסור להאכיל, כיון דלדידיה יש בו סרך איסור.

ונלפענ"ד להביא ראיה לחידוש דינו של רבינו, ממה דאמרינן בש"ס חולין פרק כל הבשר (דף קיב, א) גבי ככר דאסמיק, שמואל שדי ליה לכלבא, רבה אכיל ליה, ור"ה יהבי ליה לשמעיה, ופירך על ר"ה, ממה נפשך אי שרי, לכולי עלמא שרי, אי אסור לכ"ע אסור, ומשני דשאני ר"ה דאנינא דעתיה עיי"ש. ולמה לא תירצו דר"ה היה סובר להיתר, אלא דהוא לדידיה החמיר על עצמו, ולכך הוא לא אכיל ולשמעיה יהיב לאכול, וכמו דאמרינן בעלמא אדם חשוב שאני, והיינו דתלמיד חכם יש להתחמיר על עצמו במידי דאית בי סרך איסור אף שמותר מצד הדין, כמו שביאר הרב יד מלאכי ח"א סימן ו ע"ש. אלא וודאי מוכח דכל דלדידיה אסור אף רק מחמת חומרא משום סרך איסור, אסור להאכילו לחבירו הגם שחבירו אינו נוהג באותה חומרא, ולכך הוצרכו לתרץ דאנינא דעתיה ולכך לא אכיל, אבל לא שהיה נוהג בזה צד חומרא מבלי לאכול דא"כ לא היה מאכילו לשמעיה ודוק.

ואמנם גם אם נודה לגוף דין זה שחידש לנו רבינו, אנכי גוראות נפלאותי על רבינו הגדול ז"ל, האידך עלה על דעתו, דעת עליון, לומר דמה שלא האכיל אברהם לאלו האורחים לחם, יען שלא רצה להאכילם ממה שלא הורגל הוא לאכול, שהרי מפורש שהאכילם בשר וחלב, וכי תעלה בדעתך שהיה נזהר מלאכול רק חולין בטהרה, ולא היה נזהר באיסור בשר בחלב, והרי אמרו דקיים כל התורה עד שלא ניתנה, ואפילו ע"ת וע"כ קיים דאינו רק מדרבנן כמבואר בש"ס יומא (דף כח, ב). ובאמת כבר דרשו בב"ר ובש"ס ב"מ פו, ב, דאברהם אבינו חשב על אלו האורחים שהם ערביים עובדי כוכבים, וא"כ שפיר אין בזה איסור להאכילם בשר בחלב, שלא אמרו רק באכילת אבר מן החי לבן נח שעובר על "לפני עור", יען דעל אבר מן החי גם בן נח נצטווה, אבל באיסור שלא נצטווה עליו ב"ב, מי איכא למ"ד דאסור להאכילו יען דלדידן אסור, והרי מקרא מלא הוא "לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה [נבילה] או מכור לנכרי", אף דלדידן נבילה אסור באכילה וו"פ. ודברי רבינו מרפסין איגרא אלא ידעתי פתר למו. ועיין בשע"מ פ"ט מאישות ובש"ס משאת משה מחכם ספרדי חיו"ד ת' ד' שם נסתפקו בזה אם דבר דאחז נזהר חומרא בגווה וכאיסור הוא בעיניו אם מותר להושיט לחבירו שנוהג בו היתר, ובש"ס מביט חא"ת פשיט ליה להיתר וכולם לא זכרו מדברי הבבאי זה.

שו"ת משאת משה (הספרדי) יו"ד סי' ד

ביערי"ו החלב והטוטון כנודע, ואי לזאת אתאן לבית הספק, אי מאן דנקיט לאיסורא מצי א"ל למתיר ובא להדליק לו את מקטרתו מן הנר, כיון דלגבי דהאי אין בו צד איסור והוא יעשה, או דילמא כיון דלגבי האומר איסורא קעביד אידך כמאן דמספי ליה איסורא דמי, והיה שכמ"ה.

ומעתה חזורני לעיקר נ"ד דהיינו אם הותר לאוסר לאמר למתירים לעשות לעצמו, דהנה מכח כל הראיות אשר כתבתי מוכחא להדיא דאסור וקעבר אלפני עור בדבר ומכשילו לפי דעתו כיון דלדידיה מיהא המדליק איסורא קעביד, וליכא מידי דלדידיה אסור ושרי למימריה לאחרני ויעשו לו אלא דוקא היכא דסמיה בידיה, כגון ההיא

חולין קיב

עניין: אדם המחמיר לעצמו, להאכיל לאחרים

גמ' ב"מ פז.

באורחים יותר מן האיש כתיב ^(א) לוי ויעשי עוגות וכתוב ^(ב) ויקח חמאה וחלב וכן הבקר ואילו לחם לא אייתי לקמייהו אמר אפרים מקשאה תלמידו של רבי מאיר משמיה דרבי מאיר אברהם אבינו אוכל חולין בטהרה היה ושרה אמנו אותו היום פירסה נדה ^(ג) ויאמרו

בראשית רבה פמ"ח, יד

מעשרים. ופת היכן היא, ^(א) אפרים מקשאה תלמידו דר' מאיר משום ר' מאיר אמר פרסה נדה ונטמאת העסה. רבנן אמרי ^(ב) אפלו פת הביא לפניהם. מה אם דברים שלא אמר הביא לפניהם, דברים שאמר להם על אחת פמה וכמה.

רבינו בחיי בראשית יח, ח

ויקח חמאה וחלב וכן הבקר. ^(א) ואילו הלחם לא הביא, ודרשו רז"ל (ב"מ פז, ב) בזה: שרה אמנו פרסה נדה, ואברהם אבינו אוכל חולין בטהרה היה, ולפיכך לא הביא הלחם. ויש לשאול בזה, כי אם היה אברהם אוכל חולין בטהרה, לא היה זה חובה על שאר בני אדם. ואולי כוונת החכמים שלא רצה להאכילם ממה שלא הורגל לאכול ממנו. והנכון לפרש

WHATSAPP

EMAIL

PODCAST

TORAHANYTIME

ALLDAF

DAFYOMI PORTAL

KOLHALASHON